

POSLEANECKÉ DOTACE V KONTEXTU IMPLIKACÍ PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ

David Hána, Marie Macešková

Úvod

Téma poslaneckých dotací neboli tzv. porcování medvěda je v době schvalování zákona o státním rozpočtu Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR častým námětem mediálních debat o smysluplnosti a efektivnosti tohoto způsobu rozdělování veřejných finančních prostředků. V akademické diskuzi věnované otázkám regionálního rozvoje se však s touto problematikou lze setkat zcela výjimečně (výjimku představuje [7]), přestože se jedná o sféru s významnými regionálními implikacemi. Tradičně je totiž pozornost věnována územním dopadům regionální politiky (např. [2; 20]), zatímco identifikace regionálních dopadů neexplicitně územně zaměřených finančních prostředků je v českých podmínkách víceméně opomíjena. Jak upozorňují Martin a Minns [16, s. 127], bez pochopení regionální struktury jak soukromých, tak veřejných finančních toků je naše znalost regionálního rozvoje značně omezená. Tento článek se proto zaměřuje na poslanecké dotace jako na jeden z kanálů přísunu veřejných finančních zdrojů do území v rámci fiskální politiky České republiky. Pozornost je věnována jejich regionální i oborové analýze a jejich významu v porovnání s omezenými prostředky věnovanými na českou explicitní regionální politiku. Základním cílem článku je zjistit, do kterých regionů Česka byly finanční prostředky z poslaneckých dotací v období 2003 - 2007 distribuovány.

1. Teoretický kontext

Přestože je téma fiskální politiky tradičně doménou ekonomů, geografové se zmíněné problematice věnují z důvodu zásadních regionálních dopadů, které implementace celé hospodářské politiky přináší. Význam regionálních dopadů jednotlivých parametrů fiskální politiky se liší (viz např. [14]) a konkrétní znalost charakteru regionálních dopadů jak na straně příjmů, tak na straně výdajů fiskální politiky, podložená empirickými analýzami, je

prozatím vzácná (pro výjimky viz např. [9; 10; 22; 26; 29]). Nicméně z mezinárodní odborné debaty je zřejmé, že regionální dopady fiskální politiky jsou čím dál tím více považovány za zásadnější mechanismus regionálního rozvoje než regionální dopady samotné explicitní regionální politiky [1; 4; 15; 20; 21; 26]. Jedním z primárních důvodů pro toto tvrzení je diametrálně odlišný objem finančních prostředků, který je oproti regionální politice v rámci celé fiskální politiky alokován.

V českých podmínkách bylo prozatím nejvíce pozornosti věnováno regionálním dopadům sektorových a horizontálních politik, a to prostřednictvím regionálních analýz investičních prostředků ze státního rozpočtu a státních fondů [3; 12; 13] i prostřednictvím regionálních analýz konkrétních politik [24].

2. Poslanecké dotace

Regionální dopady poslaneckých dotací reprezentují ve studiu regionální dimenze fiskální politiky specifický případ, neboť se nejedná o klasickou veřejnou politiku státu, ale o osobitý způsob rozdělování významného objemu veřejných prostředků. Poslanecké dotace jsou schválené poslanecké návrhy na změnu struktury výdajové části státního rozpočtu, o kterých se rozhoduje při jednání Rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a během dvou závěrečných čtení návrhu zákona o státním rozpočtu v Poslanecké sněmovně [11]. Poslanci však svými návrhy zřejmě ovlivňují podobu státního rozpočtu již při jeho tvorbě na jednotlivých ministerstvech [28], nicméně souhrnné informace o těchto změnách nejsou pochopitelně dostupné. Jelikož v prvním čtení Poslanecká sněmovna schvaluje celkové příjmy a výdaje státního rozpočtu, musí být poslanecké dotace fiskálně neutrální [11]. Protože poslanci nemohou zasahovat do mandatorních a dalších obligatorních výdajů (tyto výdaje tvořily v roce 2007 asi 4/5 výdajů státního rozpočtu [27]), stávají se předmětem výdajových

změn často plánované investiční výdaje. Vláda nicméně poslancům přerozdělování financí na dotace do značné míry usnadňuje úmyslným nadhodnocováním některých výdajových položek [11]. V důsledku této skutečnosti je řada poslaneckých dotací nakonec zahrnuta v jednotlivých rezortních kapitolách státního rozpočtu. Ministerstva tak tyto projekty podporují, přestože se nejedná o součást jejich dotačních programů, ale o iniciativu poslanců. Většina poslaneckých dotací je nicméně financována z kapitoly Všeobecné pokladní správy. Pro porovnání: v roce 2007 činily poslanecké dotace téměř 15 miliard korun, přičemž rozpočtová kapitola ministerstva životního prostředí či ministerstva průmyslu a obchodu v témže roce odpovídala obdobné částce, a to 14 miliardám korun.

Otázkou, do kterých regionů Česka skutečně plynou finance z poslaneckých dotací, se doposud nikdo systematicky nezabýval, přestože nemalý objem poslaneckých dotací může implikovat významný dopad pro socioekonomický rozvoj jednotlivých regionů, resp. obcí a lokalit. Tento dopad pak může být v řadě konkrétních případů zásadnější než dopad regionální politiky a opatření na podporu regionálního rozvoje, pomocí nichž se stát snaží explicitně ovlivnit úroveň socioekonomických rozdílů mezi regiony. Charakter projektů, jež jsou finančně v rámci poslaneckých dotací podporovány, lze do značné míry považovat za obdobný charakteru projektů financovaných v rámci české regionální politiky. Navíc se v naprosté většině případů jedná o investiční (tedy rozvojové) prostředky. Poslanci přitom těmito dotacemi nejčastěji finančně podporují lokální projekty v místech svého bydliště, případně v místech svého politického působení. Na rozdíl od projektů podpořených v rámci regionální politiky se ale územní hledisko alokace poslaneckých dotací cíleně nesleduje.

3. Metodický postup

Pro analýzy poslaneckých dotací byly jako základní zdroj dat použity tabulkové soubory s údaji o schválených pozměňovacích návrzích poslanců k návrhu státního rozpočtu [25]. Ty vedle finančního nároku na státní rozpočet a příjemce dotace obsahují také krátký popis projektu, který byl z přidělené dotace podpořen. Zajímavým aspektem dat je absence údajů o předkladatelích pozměňovacích návrhů, ačkoliv je takový údaj u ostatních

zákonů povinný [8]. Tento nedostatek byl hlavním podmiňujícím faktorem při volbě cílů analýzy i metodických postupů.

Poslanecké dotace zahrnují v zásadě dvě skupiny dotací. Za prvé se jedná o pro účely článku vymezené „poslanecké dotace na lokální projekty“ (např. dotace pro obec Křížanov v okrese Žďár nad Sázavou v roce 2007 na rekonstrukci základní školy v hodnotě 4,5 mil. Kč nebo dotace z roku 2007 pro obec Chropyně v okrese Kroměříž na rekonstrukci sportovního areálu v hodnotě 13,5 mil. Kč [25]), přičemž právě tyto poslanecké iniciativy jsou předmětem zde prezentované regionální analýzy na úrovni okresů. Druhou skupinu představují poslanecké dotace, které jsou následně přerozdělovány dalšími institucemi, například krajskými úřady či mateřskými organizacemi (např. dotace v roce 2004 o celkové hodnotě 3,8 mld. Kč pro územní samosprávné celky na běžný a investiční rozvoj nebo dotace z roku 2006 pro tělovýchovné sdružení Orel na investice v hodnotě 46 mil. Kč [25]), a tudíž výsledná územní alokace (části) dotace je odlišná. Tato druhá skupina dotací do analýzy zahrnuta nebyla z důvodu možného zkreslení výsledného charakteru regionální diferenciacce ve prospěch zejména regionů krajských měst a Prahy, ve kterých jsou zmiňované instituce nejčastěji lokalizovány.

Analýzované poslanecké dotace tedy reprezentují tu část, kterou mohou poslanci přímo ovlivnit rozvoj konkrétních lokalit, resp. regionů a u které lze bez větších metodických omezení aplikovat tzv. „flow“ přístup k analýze veřejných finančních prostředků [29; principiálně obdobně viz také např. 9]. Jedná se o přístup, kdy je konkrétní veřejný výdaj přisouzen určitému regionu podle jeho faktické alokace (resp. evidence výdaje) bez ohledu na to, zda region, do něž byl výdaj alokován, je jeho konečným „uživatelem“. Vedle „flow“ přístupu lze v regionálních analýzách veřejných výdajů aplikovat tzv. „benefit“ přístup [9; 29], který přisuzuje konkrétní výdajové položky jednotlivým regionům na základě „prospěchu“ z nich, tj. například podle územního rozmístění konečných uživatelů (např. firem, obyvatel) konkrétního veřejného výdaje [14; 29]. V případě poslaneckých dotací na lokální projekty je možné předpokládat, že jejich územní alokace se do značné míry shoduje s územím majícím z daného veřejného výdaje největší „prospěch“.

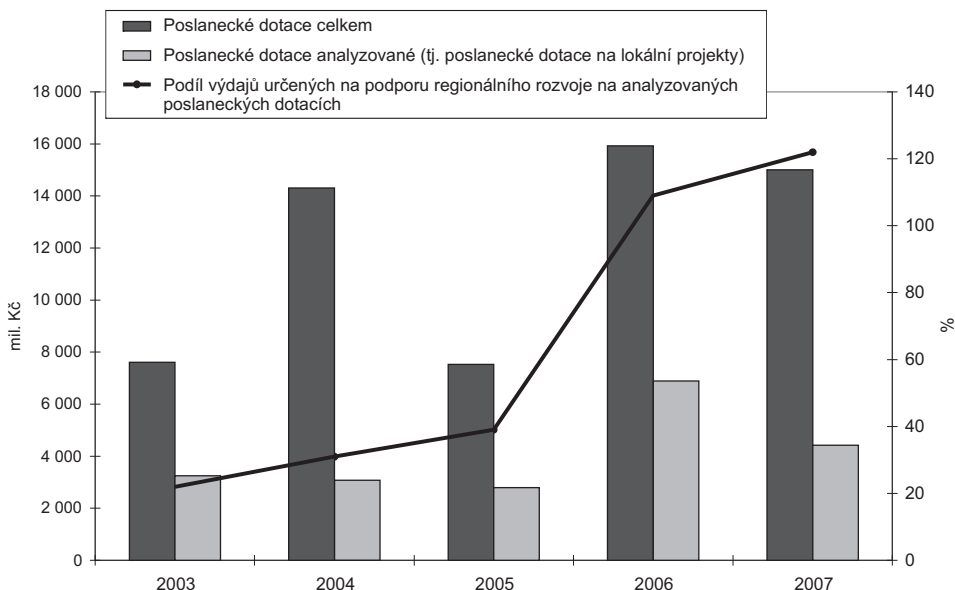
Z analýzy musely být také vyloučeny ty poslanecké dotace, u kterých nebylo možné dohledat informaci o jejich územní alokaci. Tyto vyřazené

Tab. 1: Objem poslaneckých dotací ve srovnání s výdaji státního rozpočtu ČR v období 2003 - 2007 (běžné ceny, v mil. Kč, v %)

Dotace nebo státní rozpočet / Rok		2003	2004	2005	2006	2007
Poslanecké dotace						
mil. Kč	celkem	7 608	14 312	7 526	15 922	14 996
	analyzované	3 226	3 058	2 759	6 890	4 399
Státní rozpočet		808 718	862 891	922 798	1 020 640	1 092 275
podíl poslaneckých dotací na státním rozpočtu (%)	celkem	0,94	1,66	0,82	1,56	1,37
	analyzované	0,4	0,35	0,30	0,68	0,40
Investiční výdaje státního rozpočtu		56 943	66 712	78 999	105 299	115 527
podíl poslaneckých dotací na investičních výdajích státního rozpočtu (%)	celkem	13,36	21,45	9,53	15,12	13,98
	analyzované	5,67	4,58	3,49	6,54	3,81
Počet analyzovaných dotací		387	426	516	892	759
Mil. Kč/ 1 analyzovanou dotaci		8,4	7,22	5,43	7,73	5,83
Medián mil. Kč/1 analyzovanou dotaci		6,98	6,50	5,20	8,30	5,47

Zdroj: [5; 25; výpočty autorů].

Obr. 1: Objem poslaneckých dotací ve srovnání s výdaji státního rozpočtu určenými na podporu regionálního rozvoje v Česku (běžné ceny, v mil. Kč, v %, 2003 - 2007)



Zdroj: [18; 19; 25; výpočty autorů].

Tab. 2: Giniho a variační koeficient finančních prostředků z poslaneckých dotací na lokální projekty na 1 obyvatele v okresech Česka (2003 - 2007)

Rok / ukazatel	Giniho koeficient	Variační koeficient (v %)
2003	0,53	104,71
2004	0,43	82,18
2005	0,34	59,21
2006	0,36	67,06
2007	0,35	69,47
2003 - 2007	0,30	56,14

Zdroj: [6; 25; výpočty autorů].

dotace však reprezentují relativně zanedbatelnou část (do 0,6 % celkové částky vydané na poslanecké dotace na lokální projekty ročně), proto nelze v důsledku tohoto nevyhnutelného metodického kroku předpokládat výraznější zkresení výsledků analýzy.

Tabulka 1 nabízí přehled o finančních objemech poslaneckých dotací v porovnání s prostředky státního rozpočtu a jeho investičními výdaji. Ačkoliv podíl dotací na státním rozpočtu je téměř zanedbatelný, podíl na jeho výdajové investiční části je již relativně významný, a to zejména v souvislosti se skutečností, že výběr poslaneckých dotací na lokální projekty probíhá bez jakéhokoliv posouzení objektivní potřeby investice. Z obrázku 1 je pak patrné, že poslanecké dotace na lokální projekty (tj. analyzované poslanecké dotace) do roku 2005 převyšovaly finanční prostředky na explicitní podporu regionálního rozvoje. Analyzované poslanecké dotace však představují pouze menší část všech poslaneckých dotací (obr. 1). Ve sledovaném období se ročně jednalo v průměru o 35 % všech schválených poslaneckých pozměňovacích návrhů výdajových položek státního rozpočtu, přičemž tento podíl odpovídá průměrně 600 výdajovým položkám za rok. Ačkoliv poslanecké dotace na lokální projekty byly v porovnání s druhou skupinou poslaneckých dotací finančně menší, význam těchto dotací je přesto pro konkrétní regiony či lokality značný (např. v roce 2007 navýšily poslanecké dotace rozpočet obce Bílá Lhota v okrese Olomouc o 162 % [17; 25; výpočty autorů]).

4. Výsledky regionální analýzy

Prostředky z poslaneckých dotací, které jsou určeny na financování lokálních projektů, byly

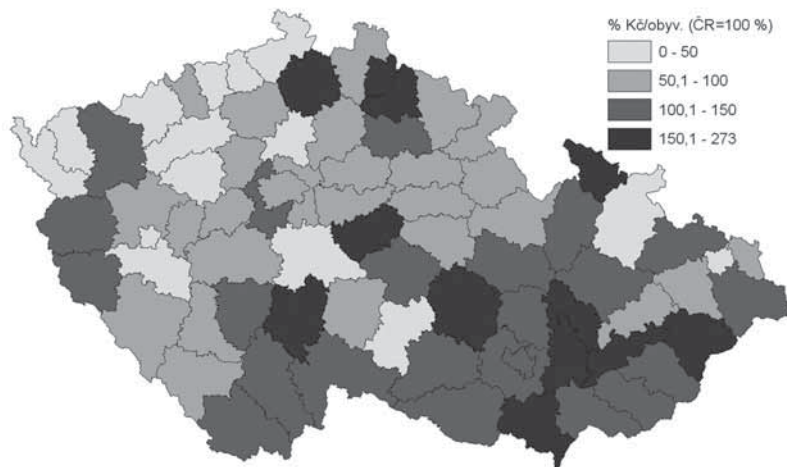
ve sledovaném období 2003-2007 distribuovány jednotlivým subjektům v okresech Česka relativně nerovnoměrně, variační koeficient dosáhl 56 % (v roce 2003 pak dokonce 105 %) (viz tab. 2). Na základě srovnání hodnot Giniho a variačního koeficientu v průběhu sledovaného období (viz tab. 2) lze říci, že rozdíly v obdržení finančních se mezi okresy postupně mírně snižovaly. Podle Lorenzovy křivky byla ve sledovaném období rozdělena polovina prostředků mezi 30 % okresů.

Obraz regionální distribuce finančních prostředků z poslaneckých dotací na lokální projekty podává obr. 2 zachycující rozdíly v alokovaném objemu relativizovaném k počtu obyvatele v jednotlivých okresech Česka. Z obr. 2 je zcela patrný rozdíl v přijatých prostředcích mezi severozápadními Čechami a jižní a střední Moravou. Největší částky z poslaneckých dotací na lokální projekty přijaly obce a další subjekty v okresech Prostějov (273 % průměrného objemu poslaneckých dotací na lokální projekty na 1 obyvatele v Česku), Kroměříž (258 %) a Kutná Hora (256 %). Naopak nejméně byly poslanci podpořeny okresy Ústí nad Labem (14 %), Chomutov (18 %) a Jihlava (19 %).

Obdobné prostorové rozmístění naznačuje také regionální srovnání počtu dotací přidělených do okresů Česka zachycené na obr. 3. Nejvíce dotací bylo přiděleno „městským“ okresům Praha a Brno (163, resp. 128 dotací). Za těmito populačně dominantními okresy následují okresy Prostějov (99), Břeclav (98) a Brno-venkov (93). Nejméně dotací pak mířilo do okresů Ústí nad Labem (6), Louny (7), Chomutov, Rokycany a Rychnov nad Kněžnou (všechny po 9 dotacích).

Přes značnou podobnost regionálního rozmístění přijatého počtu dotací s rozmístěním objemu finančních prostředků relativizovaných k počtu

Obr. 2: Finanční prostředky z poslaneckých dotací na lokální projekty na 1 obyvatele okresu, Česko = 100% (v %, 2003-2007)



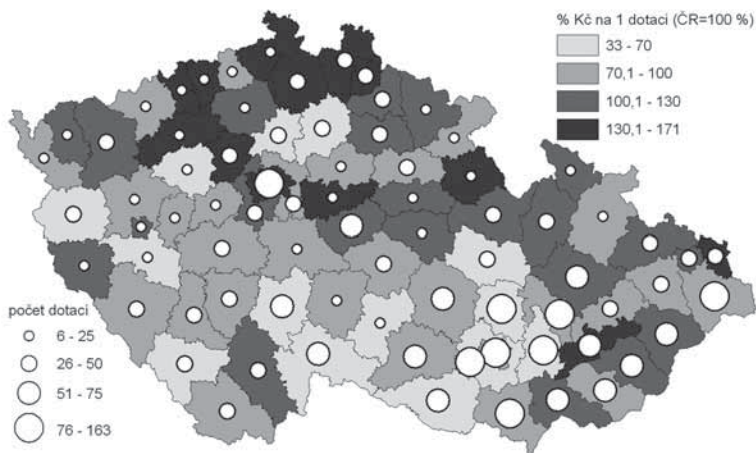
Poznámka: Průměrný objem poslaneckých dotací na lokální projekty na 1 obyvatele ve sledovaném období byl 2 123 Kč.

Zdroj: [6; 25; výpočty autorů].

obyvatel v jednotlivých okresech Česka existují okresy, u nichž došlo k odchylce od této zřejmé souvislosti. Jedná se především o případy Prahy a Brna. Tyto okresy, přestože přijaly velký počet

dotací, se zařadily mezi průměrné či podprůměrné okresy podle relativizovaného objemu obdržených financí. Je to způsobeno velkým počtem obyvatel těchto dvou největších měst. Mimo tyto

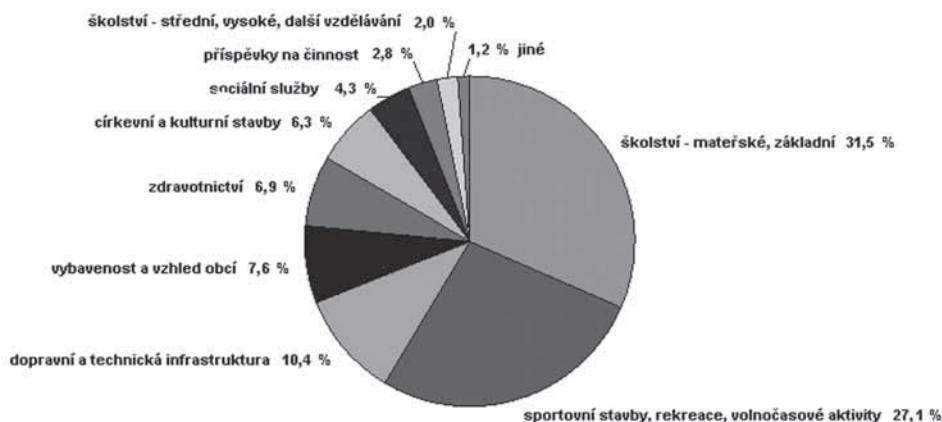
Obr. 3: Počet poslaneckých dotací a finanční prostředky na jednu dotaci určených na lokální projekty relativizovaná k průměru Česka (počet a v %, 2003 - 2007)



Poznámka: Průměrný počet poslaneckých dotací určených na lokální projekty na okres byl ve sledovaném období 39. Ve stejném období byla průměrná částka na jednu takovou dotaci přibližně 7 tis. Kč.

Zdroj: [25; výpočty autorů].

Obr. 4: Oborová klasifikace poslaneckých dotací určených na lokální projekty v roce 2007 (v %)



Poznámka: Objasnění kategorií viz text.

Zdroj: [25; výpočty autorů].

případy se také jedná o okresy, které dostaly od poslanců relativně málo dotací, ale ve statistice objemu vztahenému k počtu obyvatel dosahují vysokých hodnot. Vysvětlení by mohlo být v přidělení malého počtu relativně extrémně velkých dotací a relativně malého počtu dalších dotací, čímž se okresy zařadily z finančního hlediska mezi nejdotovanější (viz obr. 2) a zároveň mezi okresy s vysokým objemem financí na jednu dotaci (viz obr. 3). Nicméně, jak se prokázalo u okresů Jablonec nad Nisou a Jeseník, vliv extrémních dotací není příliš významný, neboť finanční podpora mimo extrémní investice byla pro tyto okresy také značná.

Objasnění charakteru územní distribuce poslaneckých dotací mezi okresy Česka lze hledat především v roli subjektivních faktorů vstupujících do procesu rozhodování o rozdělení finančních prostředků ze státního rozpočtu. Ačkoliv objasnění faktorů podmiňujících charakter regionální diferenciace poslaneckých dotací přesahuje možnosti tohoto příspěvku a vyžaduje další výzkum, přesto lze vyslovit domněnku, že zcela jistě významnou roli sehrává „regionální příslušnost“ jednotlivých poslanců. Tu lze chápat jednak ve smyslu „regionálního politického působení“ jednotlivých poslanců (tj. „vztah“ k lokalitě, kde mají svou regionální kancelář), jednak také ve smyslu územních vazeb vytvářených sítěmi kontaktů poslanců na různé lobbistické a zájmové skupiny, představitele místních a krajských samospráv i podnikatelské subjekty.

5. Tematické oblasti podpory

Snahou analýzy je také identifikovat hlavní tematické sféry, jež byly poslaneckými dotacemi podporovány. Struktura zdrojových dat umožnila takovou analýzu „pouze“ pro rok 2007. Sestavena tak byla účelová oborová klasifikace a jednotlivé dotace na lokální projekty byly rozřazeny na základě expertního posouzení. Zhruba třetina těchto dotací financovala investiční aktivity v oblasti mateřského a základního školství a 27% dotací bylo určeno na stavby pro rekreaci a trávení volného času (viz obr. 4). Tato kategorie zahrnuje také sportovní stavby vyjma ryze školských sportovních zařízení, které byly zařazeny do jedné ze „školských“ skupin. Zmiňované dvě hlavní kategorie spolu s kategorií „střední a vysoké školství“ (celkem 2,7 mld. Kč a 61% podíl na analyzovaných dotacích v roce 2007) obsahují projekty, které evidentně spadají do některého z dotačních programů ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT).

Mezi příspěvky na činnost spolkům a organizacím byly zařazeny také příspěvky na kulturní a sportovní akce. Do kategorie „úprava vzhledu a vybavenosti obcí“ bylo zařazeno například i vybavení hasičských jednotek, opravy obecních úřadů, stavby a opravy dětských hřišť, rekonstrukce náměstí, výsadba a údržba zeleně a další projekty související s vybaveností a vzhledem obcí. Kategorie „jiné“ pak obsahuje ty projekty, které nebylo možné zařadit kvůli jejich specifickému zaměření do žádné z kategorií (např. náhrada škody způsobené špačkem obecním na vinicích Břeclavska).

Z charakteru kategorií oborové klasifikace a jednotlivých dotací je zřejmé, že tytéž aktivity jsou systémově(ji) financovány v rámci dotačních programů řady rezortů - například vybavení hasičských jednotek ministerstvem vnitra, rekonstrukce nemocnic ministerstvem zdravotnictví, opravy kulturních a církevních památek ministerstvem kultury či podpora pečovatelských domů ministerstvem práce a sociálních věcí. Velký podíl zaujímají nicméně také poslanecké dotace, které běžně financují samy obce ze svých rozpočtů. Jde o projekty upravující vzhled obcí (např. rekonstrukce náměstí), rekonstrukce dopravní infrastruktury (místní komunikace) či výstavbu sportovních či volnočasových zařízení.

Závěr

Pro pochopení tendencí regionálního rozvoje je mimo jiné nezbytné porozumět regionálním dopadům finančních toků. Cílem článku byl proto příspěvek k diskusi regionálních dopadů veřejných finančních prostředků v ČR, jejichž alokace však územní hledisko primárně nesleduje. Příkladem takového přisunu veřejných prostředků do území jsou i poslanecké dotace. Ty se podílejí významnou částí na investičních výdajích státního rozpočtu a navíc jejich dopad pro konkrétní regiony může být značný. Projekt z poslaneckých dotací často odpovídají aktivitám podporovaným v rámci české regionální politiky nebo jiných sektorových politik (např. MŠMT). Přerozdělování veřejných prostředků je však v případě poslaneckých dotací podmíněno vlivem jednotlivých poslanců a zcela chybí objektivní posouzení a kontrola efektivnosti jejich využití. Empirická analýza přitom ukázala, že finanční prostředky z poslaneckých dotací na lokální projekty jsou koncentrovány do oblasti jižní a střední Moravy, částečně také do jižních Čech. Dochází tak k nerovnoměrné, nesystémově realizované distribuci veřejných prostředků, jenž může implikovat významné dopady z hlediska cílů explicitní regionální politiky, a to zejména ve srovnání s vyčleněnými prostředky na podporu regionálního rozvoje v gesci ministerstva pro místní rozvoj. Poslanecké dotace navíc také financují činnosti, které tradičně podporují obce ze svých rozpočtů a upřednostňování několika vybraných obcí může způsobit či prohloubit rozdíly ve vybavenosti či kvalitě infrastruktury obcí stejného významu v sídelní hierarchii. Pro přidělení dotace je však rozhodující rozdílná míra „subjektivní“ zaintereso-

vanosti jednotlivých politiků na rozvoj v konkrétní lokalitě a nikoliv hledisko objektivní.

Přestože někteří i vysoce postavení političtí činitelé zastávají názor, že „porcování medvěda“ je v zásadě jeden z nejtransparentnějších způsobů rozdělování veřejných finančních prostředků, protože poslanecké dotace jsou pod daleko větším drobnohledem než dotace rozdělované z ministerstev [23], je nutné apelovat na přesun alespoň části poslaneckých dotací například na sdílené daně, které jsou distribuovány mezi obce (a kraje) podle jasně definovaných kritérií, nikoli podle rozdílné míry subjektivních preferencí mezi navrhovanými poslaneckými projekty. Návrhy na zvýšení transparentnosti systému „porcování medvěda“ prostřednictvím zveřejnění „důvodů“ přijetí konkrétních dotací k financování ze státního rozpočtu či uváděním seznamu odmítnutých dotací nelze považovat, vzhledem k vysokému počtu projektů a relativně velkému objemu finančních prostředků ve hře, za dostatečné.

Zároveň se jako systémové řešení jeví přesunutí „medvědí“ prostředků do příslušných kapitol státního rozpočtu, v rámci kterých je naprostá většina poslaneckými dotacemi podporovaných aktivit financována prostřednictvím relativně transparentních dotačních titulů. Realizace obou uvedených návrhů, tj. přesun finančních prostředků z poslaneckých dotací na sdílené daně ve prospěch územních rozpočtů a/nebo přesunutí diskutovaných zdrojů do příslušných kapitol státního rozpočtu, však vyžaduje silnou politickou vůli k jejich prosazení a „ochotu“ poslanců vzdát se tohoto přímého vlivu na podobu státního rozpočtu.

Článek vznikl za podpory Národního programu výzkumu II, MŠMT ČR v rámci projektu D06012 „Sociálně prostorová diferenciacie obyvateľstva a její vliv na kvalitu života ve městech a obcích České republiky“.

Literatura

- [1] AMIN, A., TOMANEY, J. The Challenge of Cohesion Policy. In Amin, A., Tomaney, J. (eds). *Behind the Myth of European Union*. London: Routledge, 1995, s. 10-47.
- [2] ARMSTRONG, H., TAYLOR, J. *Regional Economics and Policy*. Oxford: Blackwell Publishers, 2000. 435 s. ISBN 0 631 21657.
- [3] BLAŽEK, J., MACEŠKOVÁ, M. Regional Analysis of Public Capital Expenditure: to which regions is public capital expenditure channelled - to

- "rich" or to "poor" ones?. *Regional Studies*. 2010, roč. 44, č. 6, s. 679-696. ISSN 0034-3404.
- [4] CEC. DG REGIO – *The Impact of Member State Policies on Cohesion (Final report)* [online]. 2004. [cit.2004-11-26]. Dostupný z: <http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/3cr/impact_member.pdf>.
- [5] Český statistický úřad – Statistické ročenky ČR 2004, 2006, 2008. Dostupný z: <www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/10n1-08-2008>.
- [6] Český statistický úřad – Vývoj základních demografických ukazatelů za územně správní celky ČR (1919 až 2005). Dostupný z: <www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/4023-06>.
- [7] HÁNA, D. *Regionální analýza poslaneckých dotací v období 2003-2007*. Praha, 2008. 49 s. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Vedoucí bakalářské práce Macešková, M.
- [8] HAVLIGEROVÁ, J., ZLÁMALOVÁ, L. Na poslanecké pomníčky nezbylo. *Hospodářské noviny* [online]. 5.10.2006 [cit. 23.2.2008]. Dostupný z: <[http://vyhledavani.ihned.cz/index.php?s1=M&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article\[id\]=19451110&article\[what\]=porcov%E1n%ED+%&article\[sklonuj\]=on](http://vyhledavani.ihned.cz/index.php?s1=M&s2=0&s3=0&s4=0&s5=0&s6=0&m=d&article[id]=19451110&article[what]=porcov%E1n%ED+%&article[sklonuj]=on)>.
- [9] HEALD, D.; SHORT, J. The regional dimension of public expenditure in England. *Regional Studies*. 2002, roč. 36, č. 7, s. 743-755. ISSN 0034-3404.
- [10] KATAOKA, M. Effect of Public Investment on the Regional Economies in Postwar Japan. *Review of Urban&Regional Development Studies*. 2005, roč. 17, č. 2, s. 115-139.
- [11] KREJDL, A. Veřejné rozpočty a rozpočtový proces v České republice. In Kohout, P. a kol. (eds.). *Průhledný státní rozpočet? Kudy tečou a kam prosakují naše veřejné finance* [online]. 1. vyd. Praha: Transparency International - Česká republika, 2006 [cit. 2008-2-16]. s. 93-168. Dostupný z: <www.transparency.cz/pdf/rozpocet_studie_01.pdf>. ISBN 80-903032-8-5>.
- [12] MACEŠKOVÁ, M. *Analýza regionálních dopadů fiskální politiky: obecné problémy a příklad České republiky*. Praha, 2005. 143 s. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Vedoucí diplomové práce Blažek, J.
- [13] MACEŠKOVÁ, M. Regionální dimenze fiskální politiky na příkladě veřejných investičních výdajů v Česku. *Geografie-Sborník ČGS*. 2007, roč.112, č. 1, s. 17-32.
- [14] MACEŠKOVÁ, M. *Fiskální politika jako klíčový mechanismus regionálního rozvoje: příklad regionální dimenze sektorových a horizontálních politik ČR*. Praha, 2009. 166 s. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Vedoucí disertační práce Blažek, J.
- [15] MARTIN, R. Venture Capital Programmes in the UK and Germany: In What Sense Regional Policies?. *Regional Studies*. 2005, roč. 39, č. 2, s. 255-273. ISSN 0034-3404.
- [16] MARTIN, R.; MINNS, R. Undermining the financial basis of the regions: the spatial structure and implications of the UK pension fund system. *Regional Studies*. 1995, roč. 29, č. 2, s. 125-144. ISSN 0034-3404.
- [17] Ministerstvo financí ČR – databáze ARIS. Dostupný z: <<http://www.info.mfcr.cz/aris/>>.
- [18] Ministerstvo financí ČR – Státní závěrečné účty 2003, 2004, 2005, 2006. Dostupný z: <www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/statni_zav_ucet.html>.
- [19] Ministerstvo financí ČR – Zákon o státním rozpočtu 2007. Dostupný z: <www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/stat_rozp.html>.
- [20] MOLLE, W. *European Cohesion Policy*. London: Routledge, 2007. 346 s. ISBN 978-0-415-43812-4.
- [21] MOLLE, W.; CAPPELLIN, R. (eds.). *Regional Impact of Community Policies in Europe*. Aldershot: Avebury, 1988. 199 s. ISBN 0-566-05587-2.
- [22] MORGENROTH, E. Regional Dimension of Taxes and Public Expenditure in Ireland. *Regional Studies*. 2010, roč. 44, č. 6, s. 777-789. ISSN 0034-3404.
- [23] NĚMCOVÁ, M. Návrh státního rozpočtu na rok 2008 dorazil do sněmovny. Porcování medvěda, kdo odutná a kdo si nechá zajít chuť? *Aktuálně.cz* [online]. 2.10.2007 [cit. 2009-7-2]. Dostupný z: <<http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/miroslava-nmcova.php?itemid=1727>>.
- [24] NOSEK, Š. *Regionalizace aktivní politiky zaměstnanosti v Česku a Polsku v letech 1999-2007*. Praha, 2008. 65 s. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. Vedoucí bakalářské práce Macešková, M.
- [25] Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR – schválené pozměňovací návrhy číselných položek k návrhům zákonů o státním rozpočtu a k návrhům

státních rozpočtů na roky 2003, 2004, 2005, 2006 a 2007. Dostupné z: <www.psp.cz>.

[26] ROBERT, J.; STUMM, T.; VET, J.M.; REINCKE, G.J.; HOLLANDERS, M.; FIGUEIREDO, M.A. *Spatial Impacts of Community Policies and Costs of Non-co-ordination*. Brussels: European Commission, 2001. 290 s.

[27] SLANÝ, M. Státní rozpočet na rok 2007. *CEP Newsletter* [online]. 2007, roč. 6, č. 1 [cit. 2008-3-31], s. 1-3. Dostupný z: <<http://cepin.cz/docs/newsletter/2007-1.pdf>>.

[28] STAŠKOVÁ, Š. B. Porcování medvěda očima poslanců. *Socioweb* [online]. 2008, roč. 7, č. 10 [cit. 2009-2-20], s. 13-16. Dostupný z: <www.socioweb.cz/upl/editorial/download/156_socioweb_10_08.pdf>. ISSN 1214-1720>.

[29] WISHLADE, F.; YUILL, D.; TAYLOR, S.; DAVEZIES, L.; NICOT, B.H.; PRUD'HOMME, R. *Economic and Social Cohesion in the European Union: The Impact of Member States' Own Policies. Final report for the European Commission*. Glasgow: European Policies Research Centre, University of Strathclyde, 1996. 159 s.

Bc. David Hána

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

david.hana@centrum.cz

Mgr. Marie Macešková

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Urbánní a regionální laboratoř

marie.maceskova@gmail.com

Doručeno redakci: 16. 3. 2009

Recenzováno: 23. 4. 2009, 2. 6. 2009

Schváleno k publikování: 23. 6. 2010

ABSTRACT**PARLIAMENTARY GRANTS IN THE CONTEXT OF THE IMPLICATIONS FOR REGIONAL DEVELOPMENT****David Hána, Marie Macešková**

The paper focuses on the regional differentiation in allocation of the financial resources distributed through parliamentary grants in the period of 2003 - 2007. The aim is to contribute to the debate on public financial flows within the territory of the Czech Republic as it has been recognised by both scholars and some policy-makers on the international scene that explicit regional development support might induce only limited regional impact in comparison to vigorously pursued sectoral and other public policies. It is argued that the volume of finance allocated within the system of parliamentary grants represents significant share of investment part of the state budget. In total, the share counts to 14,7% on average over the investigated period i.e. CZK 12 billion annually. Moreover, the nature of grants supported by members of the Chamber of Deputies corresponds to the spheres addressed within the ministerial subsidies programmes, for instance, within the Ministry of Education, Youth and Sports or the Ministry for Regional Development. In other words, parliamentary grants sponsor activities according to regional subjective interests of the involved actors and not on the basis of objective criteria. The results of the regional analysis carried out on the NUTS 4 level confirm that there are significant disparities among Czech districts in the received financial volume per capita. Indeed, the Moravian districts recorded the above average financial allocations with respect to the Czech average. Accordingly, these regions were more successful in obtaining of the total number of grants. As a result, detected pattern of the regional distribution of parliamentary grants might bring significant spatial impact. Moreover, it might influence developmental opportunities of particular municipalities of the same level of the settlement hierarchy as these public sources are allocated to the territory missing any objective evaluation of the real needs.

Key Words: public expenditure, regional impact, regional policy, parliamentary grants, the Czech Republic.

JEL Classification: E61, H5, H61, R58.